

Men's Afternoon Kollel

Sponsored by Frohlich Financial Group, LLC

Contemporary Halacha Topics

Week #2 – Should We Accept a Nazi Who Wishes to Convert?

Rabbi Efrem Goldberg

This week's learning is sponsored by Rabbi Moshe and Shelly Brand

In memory of

שרה בת יוסף ושרה בת מרדכי פנחס הכהן

For more information, or to sponsor a shiur, please contact the Rosh Beis Medrash,
Rabbi Simcha Shabtai, at rss@brsonline.org or 347.439.7031

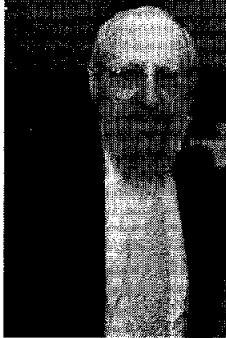
Boca Raton Synagogue • Hahn Judaic Campus

7900 Montoya Circle North, Boca Raton, FL 33433-4912
tel 561.394.0394 • fax 561.394.0180 • office@brsonline.org • www.brsonline.org

1. Rabbi Joseph A. Polak

"Forgiving the Germans: Paradigms & Dialectics from Halakha"

Jewish Law Association Studies VII

Rabbi Polak is a child survivor of the Westerbork and Bergen-Belsen concentration camps; he lost his father and thirty members of his family in the Holocaust.

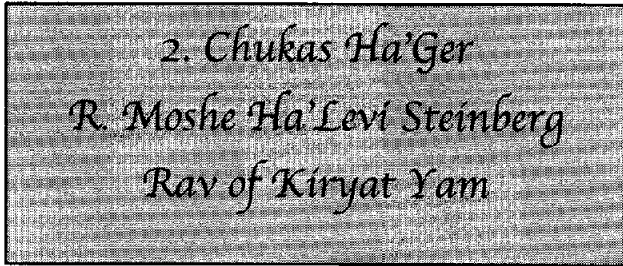
He is currently in his 44th year as Hillel Rabbi of Boston University

About ten years ago, then, a young German—he was not yet thirty—arrived at my study with a request. He was part of a group of young Christians, he explained, who had visited Auschwitz as part of their religious education. At the end of the visit, each member of the group made a vow to give up a year of his or her life as penance for the Holocaust their parents and grandparents had authored. His particular penance was to volunteer for a year to improve, together with Cesar Chavez and his followers, the plight of the much-abused migrant farm workers. His request was simply for the use of a room and a telephone at our campus ministry center. I was deeply moved at the time. On the one hand I remembered the rabbinic adage “Nothing stands in the way of repentance.” On the other I was troubled that both as a Jew and a survivor, I needed to be a part of this penance. He certainly did not know that I was a survivor, and in the end, I provided him with the quarters he sought.

Here then was young man who felt that he had inherited the iniquities of his forbearers, and that he had to take some responsibility for them. I do not know whether he sought forgiveness from G-d for these iniquities, although I suspect as much; what I am aware of is his deep religious need for moral cleansing, and that his strategy for this cleansing meant in some way doing the opposite of (and thereby in his soul and in the German soul perhaps undo) what the Nazis had done. Whereas Krupp and I.G. Farben engaged Jewish slave workers and let them work until they died, his penance consisted in doing everything in his power to improve the lot of hispanic laborers in California and Ohio who each

day breathed-in carcinogenic crop sprays and who were denied toilets and clean drinking water in their work-places⁵.

The questions for this paper thus present themselves: What does halakha have to say, first, about the repentant Nazi? Second—are the descendants of Nazis born, say, after 1943, to be treated as innocent victims of their parents’ evil, or as tainted by their crimes? Are there consequences to such taint? Third—is there an halakhically identifiable role for Jews in any process of penance by Nazis or their innocent descendants (i.e. was I following halakha in giving the young German a room)? Fourth—is there an halakhic analogue to the Holocaust, or do we say that because its crimes were so unimaginable, halakha here is simply inapplicable? Fifth—is there an halakhic concept of collective guilt, such that we may speak of a Nazi-sympathetic collectivity about whom, and about whose offspring, moral/halakhic statements may be made? And finally—can an halakhic case be made for the notion, implicit in most of these questions, that evil can be undone, and if so, would this be true of all evil?

שאלה ג.

כת"ר ביקשני לחזור בענין נכרי, לשעבר חבר פעיל בממלגה הנאצית הידועה לשמצה ויש להניח שבעצמו השתתף במעשים נמשעים, וכעת חזר בתשובה ורוצה להתגייר – אם מקבלים אותו.

תשובה

אם לדון מבחינה אנושית בכלל ומבחינת הכבוד והרגש הלאומי בפרט, שטות וברור שאין המצפון מרשה להזדקק לו ולענות לבקשתו בחיוב. ברנש כזה אשר ידיו דם יהודי מלאות אין מקומו במחנה ישראל, כי אם טמא טמא יקרא לו ומקומו הרחוק מבית ישראל, ואיך קשה הדבר להכריז עליו: אחינו אתה. אבל מבחינת ההלכה היבשה אינני רואה כל מניעה מלקבלו. הנה קין, הרוצח הראשון בתולדות האנושות, אמר לשי המדרש בב"ר פכ"ב עש"תי חשיבה ונתפשתי. ועי' במד"ר שמות י"ט ד. אמר איוב בחוץ לא ילין גר. שאין הקב"ה טיפל לבריה אלא לכל הוא מקבלי השערים נפתחים בכל שעה. יכל כי שהוא מבקש לייכנס... יכנס. ועי' בשו"ת בשמים ראש המיוחס לרא"ש. שכתב בס"י קצו שמכל האומות מקבלים גרים ואסילו מורע עמלק. ועי' בש"ס גיטין נ"ז ובסנהדרין צ"ה שמניחין הרשע יצא התנא רבי מאיר. יבדוראון רב טבחים. אחרי שהרג ושפך רבבות יהודים החטים מכל שפע עשה תשובה והתגייר. וחז"ל לא נרתעו לומר. נבדוראון גר צדק היה.

לכן אם בית הדין משוכנע שהוא התחרט בחרטה גמורה חזר בתשובה שלימה. מתאמץ בכנות להכנס תחת כנפי השכינה ולא מסתהרת איוו כוונה של הגאון אישית או קבלת שדרה – אין מצד ההלכה כל איסור לקבלי לחייק היהדות.

הוא שרצה כת"ר לפסול את הנכרי המדובר מלקבלו. כי ידו השמאלית נטעשה ואינו יכול לקיים מצוות תפילין. כיון שאינו ראוי לביולה. בילה מעכבת. וזה בגדר הכלל של הגמ' בכורות ל' ב. עכ"ם שבא לקבל דברי תורה חוץ מדבר אחד אין מקבלין אותו – אינני רואה בזה כל פסול או עיכוב מלקבלו. וכל הסברה כולה בטעות יסודה. הנה בשאגת אריה ה"ל תפילין ס"י ל"ה כתב הא דאמרינן במנחות ל"א. אין לו זרוע פטור מן התפילין. הכוונה שהוא פטור רק מתפילין ש"י אבל בשל ראש הוא חייב, ובמילא יכול הנכרי הזה לקיים מצוות תפילין בשל תפילין של ראש. ונ"ל להביא ראיה להשאג"א משו"ת הרמ"א ס"י קכ"ב. שנשאל מי שנטעשה ידו השמאלית אם מחויב להניח על היד הימנית. וטסק שפטור מלהניח על הימנית. משמע דדוקא מלהניח על הימנית הוא פטור. אבל בשל ראש חייב.

ועוד בנכרת הגיד כתבו החו"ס ביבמות מו ב. שאין המילה מעכבת מלהתגייר וסני בטבילה גירדא. איך הרי זה ק"ו. אם נכרי שנכרת הגיד מקבלים אותו ללא מילה. שהוא היסוד העיקרי של הגיור. כשנטעשה ידו השמאלית בודאי שמקבלים אותו. וזה דבר פשוט וברור ואין להאריך בזה יותר. בשולי המכתב מביא כת"ר את המדרש התמה. ישלם ה' פעלך וחתי כשכורתך שלמה מעם ה' אלקי ישראל אשר באת לחסות תחת כנפיו (רות ב – יב). איך חסא אשר באח לחסות תחת כנפיו. ומה חידש ר"ח ומה הוסיף על הפסוק. הסביר בטוב טעם עש"י הגמ' יבמות מה ב. מפני מה גרים בזמניהו מעונין וכו'. אבל כבר קדמו בזה בנחלת יעקב על מס' גרים. ס"ב ה"ז. ע"ש.

ונ"ל להסביר את המדרש הנ"ל בפשטות. כי בספר הגירא "באורי מליש הגרדפות" אות בטח חסה. מבדיל בין שני המושגים. בטח – המחכה למלוי הבטחה מטוימת. חסה -- בטחון בדבר שלא הוכחח לו סראש. ע"ש. והיינו איפוא כוונת ר"ח במדרש זה. שבא להדגיש. אשר באת "לחסות" כלומר שהתכוונת להכנס תחת כנפי השכינה ללא קבלת שום הבטחה מראש. כמבואר בשו"ע הל' גרים ס"י רסח ס"יב.

ואידי דחביבים לי דברי א"א הגאון וצ"ל. ארזום לו מה שכתב לפרט את המדרש הנ"ל בספרו "שערי יצחק" בכת"י וז"ל: המהר"א בדיא פ"טא יד א. חידש דדוקא במצוה שנתחייב בה אמרינן שכל מצוה בהאי עלמא ליכא. אבל אם הוא מניס עצמו לידי חיוב באמת יש שכל בהאי עלמא. הנה לר"ח היה קשה איך נאמר לרות ישלם ה' פעלך ומשכורתך שלמה. הרי שכל מצוה בהאי עלמא ליכא. ולכן הסביר ר"ח תחת אשר באת שהכנסת עצמי לחיוב. ע"כ מגיע לך פסיר שכל דהפחית.

"Were we to base our ruling on humanitarian concerns, or for that matter, on national honor or sentiment, then surely [there would not be any way to meet this request]. Such a person, whose hands [are stained] with Jewish blood has no place in the [Jewish community]. Indeed, "let him be called 'unclean, yea unclean'" [Lev. 13:45]; let his place be distant from Israel. How difficult ... it is to entitle him 'our brother'".

"Yet from the perspective of the dry halakha I can find no barrier to accepting him. Behold Cain, the first murderer in human history, (according to Genesis Rabbah 22) crying, 'I have repented! I have separated!' Exodus Rabba 19:4 describes Job's reference that 'the stranger shall not remain outdoors' to mean that the Holy One, Blessed be He, does not invalidate a human being. He receives everyone, the gates remain forever open Does the Talmud not relate that R. Meir descended from Nero ...? Did not Nebuzaradan, slaughterer of Jews, repent and convert (B. Sanhedrin 96b)?

"If the Court is therefore convinced of his utter remorse, of his complete repentance, of [the purity of his motive to convert], then there is no halakhic barrier [to his conversion] ..."

3. Gemara Sanhedrin 96b

The Gemara describes Nebuzaradan's conquest of Jerusalem: טעון תלח מאה מונגיתא נגא דפרזלא – אמר רבא – Rava said: Nebuchadnezzar sent Nebuzaradan three hundred^[51] mule-loads of iron axes that could prevail over iron.^[52] בולדו בלעתיהו חד דשא דירושלם – אמר רבא – But one gate of Jerusalem swallowed them all; i.e. all the axes shattered when they were used against just one of Jerusalem's gates. – שגאמר „פתוחיה יחד בכשיל ובילפות זולמוי“ – This is as it is stated: [Against one of] its entranceways they beat with [all their] hatchets and axes together [but to no avail].^[53] – [Nebuzaradan] sought to withdraw. מיסתמינא דלא ליעבדו בי מי הוי דעברו בסנהריב – אמר – He said: I am afraid lest they do to me what they did to Sancheiriv.^[54] שגאמר „אמינא קלא וזאמר – נפקא קלא וזאמר – גבוראן שגאמר – O leaper, the son of a leaper!^[55] – בר שגאמר – Nebuzaradan, leap into battle and conquer Jerusalem! – זמנא דמקדשא חריב – For the time has come for the Temple to be destroyed, – והיכלא מיכלי – and for the Sanctuary^[56] to be burned!“ – [Nebuzaradan] had a single axe left over. – אהא מחיה בקופא ואיפתח – He went and struck [the gate] with the axe's blunt end,^[57] and it opened. וינרע – This is as it is stated: *May [that] axe of a wooden thicket* [which the enemy used to breach

Jerusalem] be recalled [by God] as though it were brought Above [and laid before the Heavenly Throne].^[58] תנה קטיל ואול – Nebuzaradan proceeded through the city, killing as he went, until he reached the Sanctuary. ארליק – The Sanctuary ascended heavenward, but they trod on it from Heaven, pushing it back down.^[59] שגאמר „נת דרך ה“ – This is as it is stated:^[60] [As in] a wine-press, *HASHEM has trodden the virgin daughter of Judah*. קא – [Nebuzaradan] became arrogant in light of his success. – נפקא פת קלא ואמרה ליה – “It is a slain nation that you slew,^[61] – היכלא קליא קלית – it is a burned Sanctuary that you burned, – קימנא טחינא טחינא – it is ground flour that you ground!“ – קחי רחם וטחי קמח גלי צמתך – This is alluded to in Scripture, as it is stated: *Take millstones and grind flour. Lay bare the side of your head; expose the braids. Lay bare the thigh; wade through the rivers*.^[62] – In this verse, it is not said: “wheat”; rather, it is said: “flour,” which is wheat that has already been ground. The verse says “grind flour” to teach that Nebuzaradan would crush the Jews only after they had already been “crushed” by Divine decree.

The narrative continues: – [Nebuzaradan] saw the blood of Zechariah seething on the floor of the Temple.^[63] – אמר רבא – He asked [the Kohanim]: “What is this?” – מאי זאי – They said to him: “It is blood of offerings that was spilled.”^[64] – אמר רבא – [Nebuzaradan] said to them: – איתי ונאנשי אי מדמו – “Bring such blood here, and I will examine whether they resemble each other!”^[65] – כפי – They slaughtered an animal, – ולא אידמו – and [the bloods] did not resemble each other. – אמר רבא – [Nebuzaradan] said

to them: – אמר רבא – “Tell me^[66] what this blood really is. – אמר רבא – And if you do not, – אמר רבא – I will tear your flesh with an iron comb!“ – אמר רבא – They answered him: – אמר רבא – “This is the blood of a man who was a Kohen and a prophet – אמר רבא – and they killed him.” – אמר רבא – [Nebuzaradan] said to them: – אמר רבא – “I will appease him.”^[67] – אמר רבא – He brought rabbinic scholars – אמר רבא – and slew them over [the blood], – אמר רבא – but it did not rest. – אמר רבא – He brought schoolchildren – אמר רבא – and slew them over it, – אמר רבא – but still it did not rest. – אמר רבא – He brought young Kohanim^[68] – אמר רבא – and slew them over it, – אמר רבא – but still it did not rest. – אמר רבא – Nebuzaradan continued slaying people until he had killed ninety-four myriads^[69] over [the blood], – אמר רבא – but still it did not rest. – אמר רבא – He approached it and exclaimed: – אמר רבא – “Zechariah! Zechariah! I have destroyed their best. – אמר רבא – Do you want me to kill them all?” – אמר רבא – [The blood] immediately rested. – אמר רבא – At that moment, thoughts of repentance entered [Nebuzaradan's] mind. – אמר רבא – He said to himself: – אמר רבא – If they, who took only one life, are punished so severely, – אמר רבא – who killed all those people! – אמר רבא – then what will become of that man, – אמר רבא – [Nebuzaradan] ran away. – אמר רבא – [Nebuzaradan] sent a will to his household – אמר רבא – and he converted to Judaism.

Having mentioned that Nebuzaradan converted to Judaism, the Gemara cites a Baraisa that enumerates other enemies of Israel who became associated with Judaism:

נעמן גר תושב הנה – אמר רבא – The Rabbis taught in a Baraisa: – אמר רבא – נבוכדנצר גר צדק היה – NAAMAN WAS A RESIDENT CONVERT.^[70] – אמר רבא – נבוכדנצר גר צדק היה – NEBUZARADAN WAS A RIGHTEOUS CONVERT.^[71] – אמר רבא – סיסרא למדו תורה בירושלם – DESCENDANTS OF SISERA – LEARNED TORAH IN JERUSALEM.^[72] – אמר רבא – סנהריב לימדו תורה בירושלם – DESCENDANTS OF SANCHEIRIV TAUGHT TORAH IN PUBLIC.

The Gemara identifies these descendants of Sancheiriv: – אמר רבא – שמעיה ואבטליון – She-mayah and Avtalyon.^[73] – אמר רבא – וימאן וינחוי – And who were they?

The Baraisa continues: – אמר רבא – DESCENDANTS OF HAMAN^[74] STUDIED TORAH IN BNEI BRAK.^[75] – אמר רבא – AND there were EVEN DESCENDANTS OF THAT WICKED MAN [Nebuchadnezzar] – אמר רבא – [WHOM] THE HOLY ONE, BLESSED IS HE, SOUGHT TO BRING UNDER THE WINGS OF THE DIVINE PRESENCE.^[76] – אמר רבא – THE MINISTERING ANGELS SAID BEFORE THE HOLY ONE, BLESSED IS HE: – אמר רבא – “MASTER OF THE UNIVERSE! – אמר רבא – רבונו של עולם – THE ONE WHO DESTROYED YOUR HOUSE – אמר רבא – אהא ביתך – AND BURNED YOUR SANCTUARY, – אמר רבא – היכלך – WILL YOU BRING HIM UNDER THE WINGS OF THE DIVINE PRESENCE?”^[77]

4. Chavos Ya'ir #79
R. Ya'ir Bachrach (1639-1702), Germany

*** סימן עמ"א ***

מעשה אלו עשה ביהדותו היה גם כן חייב מיתה, לכן נשאר בחיובו מיתה. מיהא דווקא אם אינה חמורה מיתה שנתחייב בראשונה, ולפי זה אם אכל אכר מן החי ואחר כך נתגייר, לוקה, רק דיש לומר דלמא נגידא חמירא מיתה כבכחובות [לג:], וצ"ע.

ויש להמתיק הענין בטוב טעם, כי הענין שגר שנתגייר כקטן וכו' מפני שקבלת עול תורה ומצות מכפר על כל תועבת ה' אשר עשה [כי בגר שזוהו נוי טופר בבורא עולם עסקינן] כמו תשובה מעלייחא, כאלו עשה אותו מעשה ביהדותו ועשה תשובה, לכן לא יועיל לו גידותו בדבר שחייב עליו מיתה בית דין כמו שלא יועיל גם כן בישראל על ידי תשובה. מכל מקום באשר עתה [הוא] ישראל לא נוכל לדנו במיתה בן נח, גם לא להחמיר אם מיתח ישראל חמורה, ודו"ק רק"ל.

נקומ' מיהא דאם בידו גזלה, והוא הדין גניבה דיהוי גם כן אביזריה דגזל, וגם כן נוכל למעטו מכל עץ הגן כמו שכתב העשרה מאמרות בחשבון שלשים מצות של בן נח, חייב להחזיר, משא"כ אם בידו אכירת ישראל ולא נצטוו בגיחו, או ריבית וכהאי גוונא, וראי פטור. והכי מוכח בפרק הריבית [בבא מציעא] דף ע"ב ע"א. ונראה לי דמקבלין הגזילה מידו אם ישיב כמו שמקבלין מישראל אם אינו גולן מפורסם.

ולא שאל השואל רק על גזילתו לישראל, ודגוי פשיטא ליה שאינו צריך להחזיר. ולי צ"ע, אחר דקיימא לן בישראל דאסור לגזול או לגנוב מגוי ואפילו כבר גנב וגזל חייב להחזיר, שכן פסק הרמב"ם ריש פרק ב' מהלכות גניבה והלכה א', ובא זה ולימד על מה שכתב פרק א' מהלכות גזילה [נהלכה בן] "חזיר", שר"ל חייב להחזיר, והכי מוכח ממה שכתב שם פרק ז' מאמר ז' דגזל כותי חייב בקרן ואינו חייב בחומש, ודוחק לומר דחייב הקרן בא לו מפני השבועה. (ומזה צל"ע

שאל גר צדק אחר מק"ק אמשטרדם אם מחויב להחזיר גניבה שנבג מישראל בגיותו, וזה אשר השיב לו חכם אחר:

בגמרא בפרק החולץ [יבמות מחו] חניא מפני מה גרים בזמן הזה מעונים, ואמר ר' חנינא שהוא בשביל שלא קיימו ז' מצות, והשיב עליו ר' יוסי גר שנתגייר כקטן שנולד דמי, ונתן טעם אחר. ומשמע מזה דכל עבירות שעשה כבר לא יזכרו עוד והוי ממש כקטן שנולד לענין זה. אכן בתוספות בפרק בן סורר [סנהדרין] דף ע"א ע"ב, דחניא כברייחא דבן נח שהמית את ישראל או בא על אשתו ונתגייר אם לא נשתנית מיתתו להחמיר חייב מיתה, וכן פסק הרמב"ם בפרק י' מהלכות מלכים מאמר ד', והקשה התוספות ודי' [בן נח] מהא דגר שנתגייר, וכתבו שיש לחלק בין דיני אדם לדין שמים. ואם כן ודאי מחויב להחזיר הגזילה.

מכל מקום צל"ע על דברי התוספות, שאף שהן אמת מצינו כמה דברים שפטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ככריש פרק הכונס [בבא קמא נה:], כי ירבה אלוה מאנוש בדינו, משא"כ אם חמצי לומר דיש בשינוי העבירות חילוק להיפך. כי בדברים שבינו למקום, כגון אם לא נודע הדבר שחטא, הוא כקטן שנולד, משא"כ אם נודע חטאתו לבית דין וחייב עליה בהיותו בן נח ונשאר דינו. ואם כן הוא הדין גזילה שהוא בין אדם לחבירו, אפילו לא נודע לאדם הלא חבירו יצק עליו לשמים, ובכהאי גוונא אין תשובה ויום הכפורים מכפר עד שירצה חבירו.

מכל מקום קשה לומר דבדיני שמים זה בן נח שנתגייר כקטן שנולד ואין עליו עונש כלל ואנן קטלינן ליה, והכי מקשה הש"ס בפרק הנשרפין [סנהדרין] דף פ"ב ע"ב. מיהו יש לומר דשאני החם דמעיקרא רחמנא פטריה, משא"כ זה שנתחייב כשעת מעשה מחורת בן נח, וארתו

* סימן עט. עיין ספר חסידים סימן תרצ"א ושבות יעקב חלק א' סימן קע"ז ויד אליהו סימן מ' וחיים שאל חלק א' סימן מ"ט מה שכתבו על זה ובית זדה.

עליה מצות חזרה, דאינו מצוה רק לבני ישראל.
 * והכי מסתבר אף אם בכהאי גוונא ישראל מגוי
 חייב, דמכל מקום מצות חזרה הגזול על הישראל
 הוא וחייב להחזיר אף לגוי. [ודבריו נכונים].

נאם הטרוד יאיר חיים בכרך

על הגהת רמ"א באהע"ז ריש סימן כ"ח וסעיף
 (א). ואם כן יש לומר שהוא הדין זה שנחגייד,
 אחר שנצטווה בו בעוד[ו] גוי חייב גם כן
 להחזיר אחר שנחגייד. רק דאפשר לומר הואיל
 דבאינו בחזרת ישראל ליחא במצות חזרה רק
 חיוב מיתה, לכן גם אחר שנחגייד לא רמיא

6. Gemara Yoma 87b

The Gemara records several teachings about the obligation to appease a person one had wronged:

כל המקניט את חברו אמילו – אמר רבי יצחק – **Whoever aggravates his fellow even through words** – כדברים
 שְׁנֵאמַר – **as it is required to placate him;** – צריך לפייסו
 „בני אם ערבת לרעה תקעף לך פסיה נוקשת באמרי-פיה . . .”
 – *My son, if you have become a guarantor for your friend, if you*

have stuck out your palms for a stranger, [34] *or if you have become snared with the words of your mouth . . .* [35] *עשה זאת*
 פי **do this now, my son, and deliver yourself;** [36] *אמא בני והנצל*
 – *Since you have come into your fellow's hand, go abase yourself; and treat him like a ruler.* This last segment can be rendered as follows: *אם ממונ יש*
 – **If there is money in your hand that belongs to him,** [37] **open up the palm of the hand to pay him.** [38] *ואם לאו*
 – **And if not, i.e. if you do not owe him money, but you need to make amends for having aggravated him with words,**
gather many friends [39] **around him to ask him forgiveness on your behalf.** [40]

The extent of the obligation of appeasement:

וצריך לפייסו בשלש שורות של – אמר רב חסדא (ו) – **Rav Chisda said:**
 – **It is necessary to placate him with three lines of three people,** [41] *ישר על-אנשים* – **as it is stated:** [42] *שנאמר*
 – **He goes around to people and says, “I sinned; I made crooked that which was straight; and it did not benefit me.”** [43]

The upper limit of the obligation:

כל המבקש – אמר רבי יוסי בר חנינא (ו) – **R' Yose bar Chanina said:**
 – **Whoever beseeches forgiveness** [44] *מטו מחברו* – **should not beseech him more than three times;** – **as it is stated:** . . . *אנא שא נא* – **as it is stated:**
 – **O please, please forgive the spiteful deed of your brothers . . . and now please forgive.** [46] *ואם מת* – **And if [the**
victim] died, [46] *מביא עשרה בני אדם ומעמידן על קברו* – **[the**
offender] brings ten people and has them stand by his grave,
 – *קטאתי לה' אלהי ישראל ולפלוגי שחבלתי בו* – **and he says:**
 – **“I have sinned against Hashem, the God of Israel, and against So-and-so, whom I wounded.”** [47]

5. Tosafos

Sanhedrin 71b

כן נה שבוירך את השם ונתגייד בו, מינה אי הוה מילמיה דרבי
 תנינא כמנאי דפליגי בהמולך (יבטח דף מה:) מפני מה גרים
 מעונין בזמן הזה מפני שלא קיימו ו' מצוות שקבלו עליהן בני נח אלמלא
 מיעשוי ורבי יוסי פליג התם ואמר גר שנחגייד כקטן שגולד דמי ולא
 מיעשוי כלל ועוד קשה דקוניה דהכא
 דכוליה קרא יתורא
 שלשה: למה לי בתר
 קאמר מתרין בו כפ
 בפני שלשה מלקות ו
 כדיל דמרינו עשה כן ישראל
 יוסי קטן שגולד דמי
 ונראה שיש להלק דכולה שמעתי
 נדיני אדם והתם נדיני שמים:

7. Rabbi Joseph A. Polak

*"Forgiving the Germans: Paradigms & Dialectics from Halakha"**Jewish Law Association Studies VII*

Surely, one may ask, while there is nobility on the part of the court in accepting the turnaround of Nebuzaradan, does it have no obligations with respect to the crimes of which he was guilty? Or do we say, with the Talmud in B. Yebamoth 22a, that a convert is as a newly-born child i.e. he has no past, and therefore is not to be tried for crimes in his former life?

It is true that R. Steinberg was only asked whether the former-Nazi could be converted, but our issue runs deeper—what, we must ask, are the Nazi's responsibilities, and those of the court, to his past?

The Talmud (B. Sanhedrin 71a) replies: "A Noahide ... who slew an Israelite ... [and then converted] ... is [capitally] punished." This piece of legislation together with the apparently contradictory tradition of converts being newly-born and therefore bereft of their past, is the subject matter of a responsum published in 1699 by R. Ya'ir Bachrach⁹. A convert from Amsterdam asks whether he is required to return to its owners what he stole while still a gentile. R. Bachrach replies with the resolution of *Tosafot*¹⁰: a convert is forgiven those trespasses of his past that are between himself and his Maker, but this is not true for trespasses between himself and society. He is therefore required to return the goods.

R. Bachrach's analysis goes beyond *Tosafot*. "When we say," he writes "that 'a proselyte who converts is like a newborn child', [then this is true] because with his very taking on of the yoke of the commandments [he is engaging in an act of such profound contrition] that he is forgiven all the abominations of the L-rd which he wrought [for we speak of a gentile who negated the Creator of the world]¹¹. [Thus his conversion is analogous] to the repentance of a Jew, and his sins are considered *as if he had committed them while a Jew*¹². Consequently his conversion is of no use to him with respect to any capital offense ..."

Nebuzaradan might thus have repented, but his past would accompany him on his journey to Judaism, and he would be required to stand trial for his genocidal crimes immediately, so to speak, upon his emergence from the proselyte's ritual bath. Thus, R. Steinberg's responsum, in leaving us with the impression that all is well with the former-Nazi who could now convert, is surely misleading¹³.

While Judaism thus has profound faith in the individual's capacity for remorse and repentance, this repentance does not of necessity free him of his past deeds; even conversion, at once the ultimate identification with one's victims, as well as, per R. Bachrach, the supreme statement of repentance, neither frees nor exonerates one from crimes past. So the first in a series of dialectics on this subject: On the one hand halakha recognizes the authenticity of the perpetrator's remorse; on the other, it seems to suggest, remorse is not enough—that in this case, repentance alone does not lead to redemption from sin.

The second dialectic also emerges from the Laws of Repentance. Suppose our repentant Nazi could ask forgiveness for his crimes. Whom would he ask? No one, after all, can speak for the dead, much less for Six Million dead. Rabbi Yosai bar Hanina offers a solution: Just as part of the process of repentance is to confess before our living victims, including recalcitrant victims, and ask for their forgiveness, so "... if he [against whom he had sinned] had died, he should bring ten persons and make them stand by his grave and say: I have sinned against the L-rd of Israel, and against this one whom I have hurt.¹⁴" Maimonides¹⁵ adds "and against this one against whom I did as follows ..." That is, as in most of commandments there is a locus necessary to, and inherent in, their fulfillment; so too with the commandment of repentance: We need to go to the where the person upon whom we perpetrated the trespass finds himself, and there seek forgiveness.

The problem, of course, is that the Six Million have no graves. A monument made up of seven tons of human ash stands today at what was the death camp at Majdanek; a supreme monument to the absence of graves. So we complete the second dialectic by claiming that because there is no place at which to ask forgiveness, the commandment can no longer be properly fulfilled. The tradition recognizes the perpetrator's capacity to seek forgiveness, but in the absence of locus, denies him the right to accomplish it. The perpetrator is relegated to a realm of marginality halfway between heaven and hell, in which he is aware of, even regrets, his crimes, yet remains powerless, perhaps in perpetuity, to get past them.

תמנ. רכישת תוצרת גרמניה

שאלה: האם יש להמנע מקניית תוצרת גרמנית?

תשובה: 1. לא מצאנו בהלכה איסור לקנות מרוצחים או רשעים אחרים. יש איסור למכור להם נשק שמא ישתמשו בו לרצוח, אך אין איסור לסחור איתם בסחורות אחרות. ובמשך כל הגלות, היהודים קנו משכניהם גם אם היו ביניהם רוצחים.

2. ודאי שיש לתת עדיפות לתוצרת יהודית, כמו שאמרו חז"ל על הפסוק: "וקנה מיד עמיתך" (ויקרא כה יד), שיש לקנות מיהודים (ספרי שם. רש"י שם. ועיין לעיל תשובה רסד), אך זה שולל לאו דוקא את גרמניה אלא את כל הגויים.

3. אך נודה שיש מעלה לא לקנות מגרמניה, אך יהיה לזה גדר הלכתי של מידת חסידות שהיא נתונה לשיקולו של כל אחד ואחד. ועוד, זה גם נתון לשיקולו של כל אדם אם מוכן הוא להוציא יותר כסף כדי להמנע מתוצרת גרמנית, או שאת אותו כסף ירצה להוציא על מידת חסידות אחרת.

4. לו חכמים היו גוזרים שאסור לקנות מגרמניה, אזי הדבר היה יוצא משיקולו האישי של כל אחד, אך הם לא גזרו, משום שהם נמנעים מלגזור גזירה שאין רוב הציבור יכול לעמוד בה (ועיין אגרות הראיה ב, איגרת תקכא. שו"ת ציץ אליעזר ה, ס' יז).

5. משל למה הדבר דומה, ליחסנו לספרד אחרי הגירוש, שהיה מלווה בהתאכזרות שאין כמותה. יש שהזכירו שמועה שחכמי ישראל הוציאו חרם שאסור לגור שם. אך רבי יוסף קארו, שבילדותו היה בעצמו מן המגורשים, אינו מזכיר זאת. רבי יצחק אברבנאל, שאף הוא גורש, מספר את קורות הגירוש, אך אין רמז לחרם בדבריו (תחילת פירושו על מלכים). לעומת זאת, המב"ט, שהוא בן דורם, כותב: "אין שם יהודים ובטוחים שלא יאהל עוד שם יהודי, כי האל יתברך יקבץ..." (שו"ת המב"ט א, ס' שז). גם הוא סמך על החוש הבריאי, אך זהו עניין של חשבון אישי.

6. הג"ר משולם ראטה דן בשאלה אם לאסור כניסה לגרמניה, ושלל זאת משחי סיבות:

א. איאפשר לחדש גזרות אחרי התלמוד. אמנם היו הרבה תקנות חכמים על עיר אחת ואפילו על מדינה אחת, אך לא על היהדות כולה.

ב. אין גוזרים גזירה אלא אם כן רוב ציבור יכול לעמוד בה. אפילו חזרה למצרים, שהוא איסור מן התורה, היהודים לא עמדו בו והקימו שם קהילות, וגדולי ישראל הוצרכו ללמד עליהם זכות (קול מכשר א, ס' יג).

7. הכלל העולה שאין איסור לקנות תוצרת גרמנית, אך בהחלט יש מעלה להמנע מכך. אך זהו חשבון אישי של כל אחד, אם מוכן הוא להקדיש כסף בשביל זה, או שהוא רוצה להקדיש את כספו למעלה אחרת.

8. She'eilas Shlomo 2:442

R. Shlomo Aviner (b. 1943)

Rav Beit El

Rosh Yeshiva Ateret Kohanim

